

**JESSICA
NORDH**

**JONAS
SJÖSTEDT**

Allt kommer att bli bra

MEMOARER

Bilder från fotocollage:

Partikongress (V) 2012 © Sven Lindwall/XP/TT
Vinster i välfärden PK © Jonas Ekströmer/TT
Jonas Sjöstedt inför EU-valet © Britt-Mari Olsson/HD
Vinster i välfärden © Anders Wiklund/TT
Jonas Sjöstedt i Östersund © Agnes Stuber

Övriga bilder privata

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0-018924-2

Copyright © Jonas Sjöstedt och Jessica Nordh, 2021

Omslag: Sara R. Acedo

Omslagsfoto: Karl Nordlund

Tryck: ScandBook, EU 2021

Innehåll

<i>Inledning</i>	5
1964–2010	7
2010–2011	35
2012	57
2013	91
2014	121
2015	163
2016	209
2017	273
2018	343
2019	409
2020	457
<i>Tack</i>	519
<i>Personregister</i>	521

Inledning

En tidig morgon satt jag vid mitt köksbord i riksdagens lilla övernattningslägenhet i Stockholm. Jag hade hållt upp den första av flera koppar kaffe, jag satt och skannade nyheterna och läste e-post, som jag gjorde varje morgon. Det var då jag fick ett mejl från Jessica. ”Här har du lite minnesanteckningar om du vill skriva om din tid som ordförande”, skrev hon.

Jessica Nordh hade varit min pressekreterare de senaste sex åren. Hon hade rest med mig runt om i landet och varit den som bokade och förberedde mina intervjuer med medier; med henne hade jag diskuterat den politiska utvecklingen nästan dagligen. Hon visste hur jag hade tänkt och vad jag hade gjort. Hon hade dessutom skrivit ner det. Situationer jag trodde att jag glömt, minnen som väcktes till liv. Jag satt där vid mitt lilla köksbord i den tidiga morgonen och läste sida efter sida av hennes anteckningar. Det var en halv bok som hade landat i min inbox.

Jag hade egentligen inte tänkt att jag skulle skriva några politiska memoarer. Det är bara i undantagsfall som de är riktigt bra. Ibland undviker de det som var svårt, som konflikterna, misslyckandena och vad man egentligen tänkte. Det alltför tillrättalagda blir inte ärligt, och därmed inte särskilt intressant. Ibland blir de rena försvarstal, ett sätt att försöka få rätt mot meningsmotståndare och i gamla konflikter. Inte heller det blir intressant. Ingen är ofelbar, man kan bara göra så gott man kan, lyssna in andra och arbeta hårt. Mycket råder man inte över.

Så jag hade inte tänkt att skriva om min tid som ordförande i Vänsterpartiet, trots att det fanns mycket som jag gärna skulle berätta om. Men när jag läste Jessicas text så ångrade jag mig sakta. Det var min uppgift att skriva den andra halvan, den om hur jag tänkte och varför vi gjorde som vi gjorde. Hennes perspektiv och mitt kunde tillsammans bilda en helhet.

Jessica och jag har arbetat tillsammans under många år, vi har också skrivit tillsammans. I hälften av texterna är det min röst som berättar, i den andra hälften Jessicas. Men det är vår gemensamma berättelse.

Följ med på resan. Jag ska vara så ärlig jag bara kan. Följ med genom ett allt mer ojämlikt Sverige, genom klimatkris och terrorattentat, till berättelsen om hur vi byggde en starkare vänster i en tid då mycket annat i samhället gick åt det andra hållet.

1964–2010

Härifrån gick tåget då jag flyttade hemifrån när jag var sjutton år. Jag minns hur min pappa, en man som var uppväxt i ett hem där man aldrig kramades, räckte fram handen och skakade min med ett ”lycka till” innan jag klev på tåget.

Det är en lördag i slutet av augusti 2020. Jag åker tåg från Stockholm till Vänersborg. Det ska bli återträff för klass 9C, det är fyrtio år sedan vi gick ut nian på Torpaskolan. Många av dem som kommer denna kväll har jag knappt träffat sedan dess. Några har lämnat stan, men de flesta bor kvar i trakten. De jobbar i hemtjänsten och vården, är elektriker eller lärare. Flera fick barn tidigt och har redan barnbarn. Gunnar, som aldrig trivdes i grundskolan och sågs som busig, gjorde karriär i Försvarsmakten. Han bor kvar i stan, är en trygg familjefar och yrkesofficer vid Såtenäs flygflottilj. Han är en av arrangörerna av träffen ihop med Kerstin, som blev sjuksköterska, specialiserade sig och nu arbetar på Uppsala universitet.

Jag byter till lokaltåget i Herrljunga, på perrongen är det soligt och blåsigt. Konduktörerna känner igen mig och vi pratar en stund. Jag åker förbi de bekanta små stationerna på Västgötaslätten. Dem som jag så ofta åkte förbi när jag växte upp i Vänersborg och skulle iväg på möten med elevrörelsen i Stockholm. Åker mellan vackra Halle- och Hunneberg med sina branter. Den gamla slalombacken där musikföreningen i Vänersborg, helt driven av ungdomar, ordnade musikfestivalen Bergalåtar. En del av en livlig ungdomsrörelse med elevrörelse, politik och folkkampanjen mot kärnkraft som jag hade turen att växa upp i. Minns plötsligt hur en berusad raggare blev förbannad på mig när jag var vakt vid en oöväntad järnvägsövergång på festivalen, och slog mig i ansiktet. Jag slog inte tillbaka.

Passerar Vargön, den lilla orten med sitt smältverk och numera nerlagda pappersbruk. I praktiken hopväxt med Vänersborg, men ändå med en egen identitet som bruksort. Jag har kommit tillbaka till trakterna där vi ”provade vuxenlivets möjligheter”, som min vän Christer uttryckte det i efterhand.

Kommer fram till Vänersborgs järnvägsstation. Vägen bort. Härifrån åkte jag ner till den stora staden Göteborg för att köpa skivor på Bengans i Majorna på studiedagarna i högstadiet. Här startade mina tåggluffar. Härifrån gick tåget då jag flyttade hemifrån, till Norrbottnen, när jag var sjutton år. Jag minns hur min pappa, en man som var uppväxt i ett hem där man aldrig kramades, räckte fram handen och skakade min med ett ”lycka till” innan jag klev på tåget.

Staden känns mindre idag. Dialekten på gatan är välbekant. ”De talar som i Macken”, sa min dotter Karin när jag tog med henne dit en gång. Märker att många känner igen mig, en del hälsar. Känner igen ett och annat ansikte från min uppväxt när jag tar en tur genom stan. Tiden har gått, det syns i våra ansikten. Går förbi huset där mormor Greta bodde. Greta som alltid hade tid, hos henne sov jag ofta över när jag var liten. Vandrar förbi huset där min familj bodde, det ser välskött ut, den gamla lekstugan står kvar i trädgården, men flera av äppleträden är borta. De är hemma i huset, det ser trevligt ut. Ett ögonblick funderar jag på att ringa på och fråga om jag får komma in och se mig runt, men så ångrar jag mig och går in mot stan istället. Går förbi huset där min kompis i kvarteret bodde, han vars bror satt på kåken, dömd för att ha mördat en taxichaufför. Det talade vi inte så mycket om.

Centrum känns lite utarmat och tomt. Systembolaget har flyttat och Willys och Lidl har slagit upp sina butiker längre bort, där är det mer folk. Går förbi källarlokalen på Kyrkogatan där jag gick ner och blev aktiv i ungdomsförbundet, KU, när jag var tretton år. Passerar hörnhuset där det moderata ungdomsförbundet MUF höll till, där de kastade pil på en tavla med en nidbild av Olof Palme med stor krokig näsa. Efter vänsterns år på sjuttioalet kom högervågen bland de unga. Går förbi en av kommunens stadsparker, Plantaget, dit man tågade när man tog studenten. I tätan stadens musikkår och drillflickor. Allra längst fram högstadieskolans auktoritära musiklektörer som hade svårt

att dölja sitt förakt för oss utbildade lantisar. Men jag tog inte studenten här, jag gick ut gymnasiet i Luleå under mindre högtidliga former. Otåligheten drog mig norrut.

Det kommer ett störtregn. Istället för att promenera ut till Restad där vi ska ses på ett hotell tar jag bussen. Nästan alla busschaufförer jag ser är afrosvenskar, även chauffören på den buss jag tar nu. Det märks i gatubilden att Vänersborg är en invandrarstad. Restad gård var en av landets största flyktingförläggningar när så många sökte sig till Sverige 2015. Från min uppväxt minns jag bara några barn till finländare, vår omtänksamma ungerska skolvärdinna, en tjeck i rugbylaget och italienerna som öppnade stadens första pizzeria, Italia. Och familjen Berrio förstås, flyktingar från fascismens Spanien som rotat sig i Vänersborg. Pappan var anarkist. Men till grannstaden Trollhättan kom desto fler invandrare för att arbeta på industrierna.

Bussen snirklar sig genom den lilla staden. Såväl min lågstadieskola, Södra skolan, som mellanstadieskola, Östra skolan, är rivna. Kvar är bara ödsliga ödetomter. Bussen åker förbi Marias hus och det garage där vi dansade till Boney M och Sweet och drack mellanöl på ett party när vi gick i sexan.

Vi testade vuxenlivets möjligheter.

Det blir en fin kväll. Vi är lite försiktiga när vi hör efter vad alla gör och har gjort. Jag är tacksam för att ingen vill dra igång diskussioner om invandring, svensk covidstrategi eller EU. Det är skönt att få vara Jonas som gick i 9C, inte partiledare. Vår pensionerade klassföreståndare Ingvar har åkt ner från Dalsland. Han håller ett litet tal och påminner oss om sådant vi kanske glömt. Som att jag vägrade ta emot ett stipendium för bra studieresultat i åttan, av ideologiska skäl. Jag tyckte att det var fel att de som hade det enkelt för sig i skolan och fick höga betyg skulle lyftas fram. Istället gick det till Carina som redan då drabbats av en kronisk sjukdom. Carina är en kämpe med gott humör som kommer till återträffen i sin elrullstol. Men några kom inte. Min bästa vän som jag tappade kontakten med i tonåren när han gick in i en värld av tvångstankar och isolering. Killen som fastnade i alkohol och droger. Hon som dog på jobbet.

Min familj flyttade från Vänersborg något år efter mig. Jag har inte

varit tillbaka så mycket efter det, men den här återträffen är jag tacksam för. Jag är glad att jag fick växa upp där och då. I en skola där barn från helt olika hem mötte varandra. I ett Sverige som var mer torftigt än idag, men också mer jämlikt. I en tid full av framtidsoptimism då unga människor organiserade sig i miljö rörelsen, startade musikkaféer och ordnade skolstrejker. Det formade mig.

Det politiska kom till mig från den miljön och tiden, sjuttiotalsradikalismens sista år. I familjen fanns inte så många politiska förebilder. En vänlig kusin till mamma, Bertil, som var med i VPK och ofta kom hem till oss under ett år då han bodde i Vänersborg. Våra släktingar i Italien som vi besökte ibland. De bodde i det röda Emilien där Italiens kommunistparti PCI stod på sin höjdpunkt och dominerade samhällslivet. Det var nog ungdomsrörelserna och de brännande bilderna på tv av USA:s bombningar av Vietnam och apartheids orättvisor som gjorde mig vänster.

Jag hade en bra uppväxt. Ett tag funderade jag mycket på relationerna i vår familj och saker som kunde varit bättre. Men det gör jag inte längre. Jag har slutit fred med min uppväxt. Jag fick trygghet och massor med frihet att gå min egen väg. Det passade mig bra. Mina föräldrar gjorde så gott de kunde. Min pappa Tor dog alldeles för tidigt, jag saknar honom ofta. Jag kan se honom framför mig sittande vid sitt skrivbord i arbetsrummet i Vänersborg, försjunken i data för att reglera vattenkraftsdammar och turbiner vid något kraftverk. Han fanns där när vi behövde honom. Än idag kan jag haka till på stan när jag tycker att jag ser honom i gatuvimlet. Jag hade en bra pappa som brydde sig om mig, det är jag glad för.

Dagen efter återträffen äter Kerstin och jag frukost tillsammans i det lilla hotellets matsal. Vi pratar om vart människor tog vägen och om hur vi själva har det. Sedan skjutsar hon mig till stationen. Där ber en kille om en selfie, han gillar Vänsterpartiet. Nu är jag åter partiledaren.

* * *

De var många, klasserna han gick i. Jonas flyttade mycket som barn och vännerna växlade med boendeorten. Han var ofta den nya ungen i kvarteret eller på skolgården.

Jonas föddes på juldagen 1964 i Göteborg, men hade bott i både Sundsvall och Västerås innan familjen till slut rotade sig i Vänersborg. Första minnet är från tiden i Sundsvall. Han hade fått en trambil som varubilen från Konsum backade över samma dag. Någon ny trambil fick han aldrig.

De ständiga flyttarna ledde till ett slags utsatthet. Plötsligt hamnade han på ett nytt ställe där han ingen kände och hans dialekt var alltid lite fel. Han har inget minne av att någon var med honom den första dagen på den nya skolgården. Jonas var där ensam och fick fixa det själv. Att hamna i det som sex-sjuåring var svårt. Det fanns en period när han kände sig utanför och det har präglat honom.

Han hade hunnit bo på fem olika ställen innan han fyllt sju år. Långt senare har han sagt att det nog inte var så bra. Mamman var läkare inom psykiatri och pappan var ingenjör på SCA:s pappersbruk. Det var på grund av föräldrarnas arbete som de flyttade mycket. Men efter flytten till Vänersborg var pappa Tor ofta hemma, där hade han sitt kontor och arbetade med uppdrag åt Asea medan mamma Ingrid hade långa arbetsdagar som läkare. Tor var en jämställd pappa utan att prata om det. Det påverkade Jonas bild av föräldraskap. Tor var mer tystlåten medan Ingrid var den sociala.

I Vänersborg bodde familjen på Belfragegatan i en gammal villa med stor trädgård och många äppleträd. Där fick han så småningom bra vänner och trivdes. Det var på många sätt en trygg uppväxt. Men Jonas saknade ett sammanhang. Som mellanbarn i familjen var han inte helt i föräldrarnas fokus och gick gärna sin egen väg. Han var lite rotlös och ensam som liten.

1970-talets varmt orangea toner ligger som ett skimmer över klassfotografierna. Men i skolan var det tungt. Texten i skolböckerna landade inte i honom. Jonas hade svårt att lära sig läsa och skriva. Vid en lektion i början på trean fick alla i klassen var sitt linjerat papper som de skulle fylla med en och samma bokstav. Denna dag var det lilla b som skulle skrivas men Jonas fyllde istället pappersarket med bokstaven d, och märkte själv ingenting. Läraren tog upp papperet och visade det för hela klassen. Jonas tittade ner i bänken, inom honom brände skammen. Klassrummet delades upp så att de som inte kunde satt på

den ena sidan, och de som kunde satt på den andra. Det etsade sig fast i honom. Han kände sig dum och utanför.

Han hade förväntningar på sig att studera. Han kom från ett sådant hem. Jonas far var civilingenjör och hans farfar och farmor hade varit lärare. Hemma hos farmor och farfar i Borås var det stelt, långtråkigt och formellt. Morfar John Dahlström hade varit agronom och lantbruksdirektör för Älvsborgs län. Mormor Greta var sjuksköterska men gav upp yrkeslivet för att vara hemma och ta hand om man och sex barn. Greta och Jonas stod varandra nära och diskuterade allt möjligt när han bodde över. Greta hade nära till skratt. När hon bakade skorpor eller bullar med Jonas sjöng hon ofta högt, gärna psalmer. Slakten bodde i Västergötland och i Italien.

* * *

Vi åkte tåg från Vänersborg och bytte på Köpenhamns centralstation. Här började världen. Efter en tur i avgångshallen med min pappa och en titt på dess små modelljärnvägar tog vi ett nytt tåg och reste vidare söderut genom Tyskland. På natten vaknade jag på min brits, kikade ut mellan gardinerna och imponerades av mäktiga schweiziska alper som gled förbi utanför kupéns fönster. När vi klev av i Bologna på förmiddagen stod min moster och morbror och väntade på oss tillsammans med några av mina elva italienska kusiner. Vi åkte ut på landet och upp på berget till den lilla klosterbyn, där mina kusiner bodde. Det var min första resa utomlands. Det skulle bli många fler resor, på sätt och vis började mina resor där.

Min mamma Ingrid hade gått på Liseberg med sin syster Eva när de var unga. Där träffade Eva en ung italienare på resa, Sandro. De blev blixtförälskade och snart rymde Eva på en vespa till Italien. De fick elva barn. Min italienska släkt bodde i Italiens allra rödaste del, Emilien. I den lilla kommunen på landsbygden där de bodde röstade en överväldigande majoritet av invånarna på PCI, det italienska kommunistpartiet. Min morbror Sandro var också kommunist, och katolik. Han liksom många andra kombinerade sin radikala politiska övertygelse med sin tro. Nere i staden pratade den unge borgmästaren från PCI om lokala

frågor med folk på torget. Vid matbordet hemma i huset diskuterades inte sällan politik. Namn som jag aldrig hört förut virvlade förbi under mina besök i Italien: Gramsci, Dossetti och Berlinguer.

Vi åkte på PCI:s tidningsfestival, Festa de l'Unita. På festivalområdet blandades den italienska flaggan med partiets röda fanor. Det kändes som om alla i trakten var där. Det hölls debatter och såldes böcker. Man diskuterade den italienska vägen till socialismen. Men allra populärast var nog dansen, och förstås maten. Hemgjorda tortellini äts vid långbord där man drack det lokala vinet och bröt bröd. Det var skratt och sammanhållning. Jag omringades av stadiga italienska tanter som rufsade runt mitt blonda hår medan de pratade med mina släktingar.

Kommunisterna präglade samhället. I Emilien förverkligade partiet en del av de mål de aldrig nådde fram till i hela Italien. De byggde ett välfärdssamhälle. De byggde ut barnomsorg med modern pedagogik, satsade på kultur och kollektivtrafik. Ekonomin gick bra, de kooperativa företagen och bankerna blomstrade. En levande demokratisk socialistisk rörelse som präglade samhället. Det var en av Italiens mest välmående och progressiva regioner. När årsdagen av segern över fascismen firades tågade de äldre männen som varit partisaner genom den lilla staden vid bergets fot, den italienska flaggan och den röda från PCI fladdrande i vinden.

* * *

Jonas hann bli nio år innan han lärde sig att läsa och skriva ordentligt. Mamma Ingrid har senare sagt att det gick bra i skolan trots hans läs- och skrivsvårigheter. När Jonas hade svårt att läsa texten lyssnade han istället noga på lektionerna och tog in allt på det sättet. Fast när sonen väl började läsa var det Dagens Nyheter som gällde, snarare än skolböckerna. ”Han gick sina egna vägar”, säger Ingrid.

Skolan var mer gammaldags på den tiden och Jonas reagerade mot det. Tillsammans med några vänner startade han som trettonåring en elevkår på högstadieskolan Torpaskolan. På gymnasieskolan som låg bredvid fanns redan en kår. Från början var det Jonas och vännen Lars, men till slut var de flera hundra. De mötte motstånd från skolledningen

som tyckte att ungdomarna inte gjorde som de vuxna ville. De träffade elever från andra skolor och elevkårer. I Elevförbundet pratade de mycket om internationella frågor som apartheid, om det sociala arvet och hur olika förutsättningar elever hade. Det var som om det satte ord på hans känsla av hur ojämnt samhället var. Han började se det med egna ögon. Det kändes självklart att det handlade om vänstervärderingar, att jämlikhet var något bra och att man ska organisera sig.

Det politiska engagemanget kom tidigt. När intresset vaknade läste Jonas olika vänstertidningar och gjorde ett noggrant val. Han blev aktiv i Kommunistisk ungdom, KU, dåvarande Vänsterpartiet kommunisternas ungdomsförbund, efter att en företrädare besökt hans skola. När han gick trappan ner till partiets källarlokal på Kyrkogatan 29 A i Vänersborg blev han väl mottagen och fick en målarpensel i handen eftersom lokalerna renoverades. Han fick lära sig om politik och att dricka kaffe, och han lärde känna nya människor. ”Sedan dess är jag en del av vår rörelse. Politiken blev mitt universitet, det enda jag har gått i”, sa Jonas vid det tal han höll på partiets kongress i Uppsala då han många år senare blivit vald till partiordförande. Här hittade han ett sammanhang där han ville stanna kvar.

I familjen pratades det sällan partipolitik men det fanns ett samhällsintresse. Han växte upp i ett hem som var skeptiskt mot socialdemokratin. Föräldrarna tyckte att de var ”betongiga och lite maktfullkomliga”. Inte heller det dåvarande VPK var omtyckt, även om föräldrarna hade respekt för den tidigare vänsterledaren C-H Hermansson. Mamma Ingrid och pappa Tor var uppfostrade under ett 1950-tal som präglades av antikommunism och rädsla för sovjetisk aggression. Det kommunistiska partiet var främmande för dem, kanske till och med hotfullt. Som barn i femtioalets Borås hade Tor en klasskompis vars föräldrar var aktiva kommunister och Jonas farmor hade sagt att pojken inte var välkommen hem till dem. Tor skulle undvika att prata med honom.

Pappa Tor hade ett stort miljöintresse som spillde över på sonen. Som fjortonåring engagerade sig Jonas tillsammans med sin pappa i miljörörelsen inför kärnkraftsomröstningen 1980. De arbetade båda för linje 3 som ville avveckla kärnkraften. När Tor skulle göra ett större arbete för en vattenkraftsstation på Nya Zeeland erbjöd han sonen

att följa med om han tjänade ihop till sin egen biljett. Det gjorde den unga Sjöstedt i disken på Esso motorhotell och som tidningsbud. Jonas lyckades få ledigt från nian i två månader och liftade runt Nya Zeeland från norr till söder medan pappan arbetade. Jonas behövde ringa någon gång i veckan och säga att allt var bra, däremellan var han ensam på vägarna. Betygen sjönk. Han hade missat mycket i skolan. Men Jonas hade lärt sig att han kunde resa runt i världen helt på egen hand.

Under något år på högstadiet spelade Jonas rugby, en av de stora sporterna i hemstaden, och han tävlade för Vänersborgs roddklubb. Men han var ingen riktig sportkille. Istället togs intresset över av annat. Elevkåren, politiken, reslusten och flickvänner. Från femtonårsåldern var han oftast tillsammans med någon, i långvariga relationer.

Musiken fanns hela tiden där. Han gillade att gå på spelningar och botanisera i skivbutiker i Göteborg, och lillebrorsan Svante spelade i olika band. Först lyssnade Jonas mest på Beatles, sedan på AC/DC. Så kom punken. Han trivdes i subkulturen som var en proteströrelse mot allt kommersiellt. När han var femton år åkte han till Stockholm med Elevförbundet och såg det svenska punkbandet Grisen skriker. Det var något helt nytt, tyckte han. Sedan började Ebba Grön turnera och han såg dem i folkparkerna när de var i närheten. Som sextonåring lyssnade han på punkbandet Dead Kennedys. Jonas åkte till Stockholm och hörde dem spela "Too Drunk to Fuck" på Underground i Stockholm 1981. Det var en del av hans uppväxt, provokationen och revolten i punken. Men han var inte punkare till utseendet. Han hade halvlångt hår och rutiga skjortor.

Det fanns en rastlöshet inom honom. Jonas gjorde uppehåll i studierna två gånger, först efter nian och sedan efter ett drygt år i gymnasiet. Han praktiserade på en förskola, tågluffade och reste i Asien. Redan som trettonåring hade han liftat till Helsingfors och Oslo. En plats i taget, en dag i taget. Det passade honom att inte stanna kvar. Det var så han var van att leva. Han ville frigöra sig från familjen.

Han längtade efter att få klara sig själv. Han satte sig på tåget med destination Norrbotten, först Piteå, sedan Kiruna. Här skulle han jobba åt Elevorganisationen. Han var den tystlåtna typen men blygheten

hade han övervunnit, nu stod han framför klasser och fyllda aulor och argumenterade. Han hade växt sig över medellängd och det blonda håret ramade rufsigt in ansiktet.

Efter ett halvår i Kiruna flyttade Jonas till Hertsön i Luleå. I den norrbottniska staden läste han sista året på tvåårig social linje på Hermelinskolan. Nu fokuserade han mer på studierna. Han gick ut gymnasiet med åtta femmor, två fyror och två tvåor. Tvåorna sattes i idrott och bild.

Karriär och studier kändes oviktigt och det var lätt att få jobb. Jonas hade ingen längtan efter universitet och föreläsningssalar, han ville arbeta och resa. Snart återvände han, via ett år i Stockholm hos elevrörelsen, till födelsestaden Göteborg där han blev redaktör för ungdomsförbundets tidning Röd Press. Jonas gjorde vapenfri tjänst. Han arbetade natt på ett gruppboende för människor med intellektuell funktionsnedsättning och han jobbade som grafiker. Samtidigt var han politiskt aktiv i ungdomsförbundet KU och även i partiet, VPK.

På en svartklubb i Göteborg träffade han Helena och blev kär. Han var drygt tjugo år. Efter något år kom dottern Karin. Samma år, 1989, gifte han sig med Helena.

Att bli förälder för första gången blev omvälvande. Han var ung och osäker. De kom in på en överbelagd förlossningsavdelning på Sahlgrenska sent på kvällen och möttes av en stressad barnmorska. Förlossningen var igång och Helena hade börjat öppna sig. Men barnmorskan hade mycket att göra och ville sakta ner processen. Det unga paret tyckte inte att det kändes rätt. De kände sig maktlösa.

Snart gick den barnmorskan av sitt skift, och allt vände när Jonas moster Agneta kom in i rummet. Mostern Agneta arbetade också som barnmorska på sjukhuset och gick då på sitt skift. Hon försökte aldrig bromsa förlossningen och någon timme senare föddes dottern Karin. Det var mitt i natten och det ösregnade ute när Jonas för första gången höll den lilla flickan i sina armar.

Det är 1989 och Berlinmuren har fallit. Jag och andra partimedlemmar diskuterar partiets läge och framtid. Jag är aktiv i ungdomsförbundet, men också ung nyvald ordförande för VPK-föreningen i Masthugget i Göteborg. 1989 är ett hoppets år. Min dotter Karin föds och jag gifter mig. Stora folkliga protester sopar undan det gamla systemet i öst, och det sker nästan helt utan våld och död i de flesta länder. Jag har träffat oppositionella i öst vid flera av de resor jag gjort. Min första resa till Polen 1981 hade gjort djupt intryck, jag hade sett hur modigt de unga människor jag mötte utmanade systemet och Sovjets makt över Polen. Jag hade mött unga människor i Prag som lekte katt och råtta med polisen, de jagades för att de gjort om en mur till ett minnesmonument efter John Lennons död. Jag hade träffat en oppositionell i Östberlin som övervakades av Stasi och som precis hade släppts ur fängelset. Misstänksamma östtyska tullare var nära att beslagta den skiva med Frank Zappa som jag och min bror hade med som present till honom.

1989 hoppas jag att det ska vara den demokratiska socialismens tur, nu när gamla byråkrater och diktatorer faller. Det var förstås naivt. Själva de socialistiska orden var för de flesta i öst synonyma med hyckleri och diktatur. Kapitalism i dess mer råa form tog snart över.

Vad betyder det för oss, vi som är med i VPK och KU? Vi är en grupp unga partimedlemmar som sitter på restaurang Gyllene Prag, vi diskuterar fram och tillbaka med ölsejdlar framför oss. Åsikterna bryts mot varandra. Varför ska vi böja oss och ta avstånd från vår egen rörelse som så många av våra motståndare vill? Vad skulle vi ta avstånd från? Från dem som byggde fackföreningar och slogs för allmän rösträtt och åttatimmarsdag? Från dem som demonstrerade i Ådalen och möttes av militärens kulor? Från dem som slogs för Spaniens demokrati eller spärrades in i samlingsregeringens interneringsläger för att de var antifascister? Från pionjärerna i kvinnorörelsen? Från alla dem

som kämpade för sociala reformer och en bra miljö?

Vi diskuterar fram och tillbaka. Men det är inte så enkelt. Vi är oeniga. Var banden verkligen klippta? Även hos oss fanns det de som trots allt hade sett sovjetsystemet som något delvis progressivt, något som var möjligt att reformera. Jag är mest lättad över att äntligen få bli kvitt en oönskad ryggsäck som skavt och tyngt oss. Partiet och ungdomsförbundet har haft vänskapliga kontakter med partier i öst, samtidigt som man har kritiserat dem. Alltför ofta hade vi hamnat i försvarsställning. En dubbel bokföring som var tacksam för våra motståndare att visa upp. Det hade varit känsligt även i de interna diskussionerna. Jag ser murens fall som något glädjande som gör att vänstern kan utvecklas, men alla ser det inte så.

Snart kommer frågan om att byta namn på partiet upp. Min första reaktion är instinktivt negativ. Det vore att säga att vi hängde ihop med det sovjetsystem som föll sönder framför våra ögon. Vi som var demokrater och kommunister, vi som hade kritiserat diktaturen och förtrycket. De sovjettrogna hade ju lämnat partiet 1977 just för att de inte kunde acceptera den tydliga kritiken. Vi som gillade befrielse-rörelser som ANC i Sydafrika och FMLN i El Salvador, vi som tyckte om Dubcek, Luxemburg, Berlinguer och C-H Hermansson, varför skulle vi ta på oss en skuld som inte var vår? Men snart ändrade jag mig om namnet. Polletten trillade ner. Just för att vi faktiskt inte var som de gamla kommunisterna borde partiet ha bytt namn för länge sedan. Varför ska vi dela namn med ett samhällssystem vi inte vill ha, med några av 1900-talets värsta förbrytare? På sextioalet borde vi ha bytt namn, när partiet bytte kurs och C-H Hermansson var ny som ordförande. Men då förmådde man inte ta hela steget. Nu skulle det äntligen bli av, bättre alltför saktfärdigt än inte alls.

I maj 1990 är jag ombud på min första partikongress, i Folkets hus i Stockholm. Partiet blir Vänsterpartiet utan K. Program ersätts med grundsatser. Partiet uttalar sitt stöd för att de baltiska länderna ska få lämna Sovjetunionen. Min bänkgranne i salen representerar partiföreningen vid posten i Göteborg. Han röstar emot namnbytet. Jag röstar för. Min sida vinner med knapp marginal. Min bänkgranne skämtar lågmält om att han nu är postkommunist på flera vis.

Vänstern befann sig i en period av nyorientering och omprövning under tidigt nittiotal. Det hade varit smärtsamma diskussioner om historien, ideologin och namnbytet. Partiets ungdomsförbund, KU, bytte namn till Ung Vänster. Jonas var en av dem som föreslog det nya namnet. Men idéer och motsättningar levde kvar. De som gick med i rörelsen trodde att partiet gjort upp med kommunismen under C-H Hermanssons ledning och senare namnbytet. Andra som varit med länge i partiet hade en annan syn, de upplevde att deras världsbild rubbades. Det var en splittrad rörelse.

När dottern var tio månader tog Jonas föräldraledigt i ett knappt år från sitt arbete som grafiker. Han ville ägna mer tid åt familjen, och det var svårt att få barnomsorg i Göteborg. Familjen flyttade till Umeå, Helena var från Västerbotten. Där fick Jonas jobb som montör på Volvo lastvagnar. Umeå blev familjens bas och Jonas nya hemstad. Dottern Karin skulle komma att få vänner på förskolan som följde med henne upp genom årskurserna. Det var ett medvetet val av hennes pappa. Han ville inte att hon skulle leva samma kringfläckande liv som han hade gjort under sina första år.

Inför EU-omröstningen 1994 gav han sig återigen in i politiken. Jonas Sjöstedt blev en av Nej-rörelsens frontfigurer. Den delade vänstern behövde ett gemensamt projekt. Nej till EU blev frågan som man kunde samlas kring. Vid den här tiden var EU ett hett ämne, en folkomröstning väntade. EU-medlemskap diskuterades i tv:s debattprogram och på kafferaster runt om i landet.

Snart talade han på möten runt om i Västerbotten. Jonas blev känd som en sylvass och påläst debattör. Han var med och byggde upp organisationen på nej-sidan. Inbjudningarna började komma från hela landet och inför omröstningen var han med i en rad tv-debatter.

Men han förlorade den gången. Ja-sidan vann folkomröstningen. Så

fick han frågan från partiet om han kunde tänka sig att kandidera till EU-parlamentet. Han tyckte om livet som pappa i Umeå, men politikens dragningskraft var stark. När Karin var sex år åkte han till Bryssel. Han satt i Europaparlamentet i elva år och var ledamot i parlamentets miljöutskott. Vardagarna präglades av långa arbetsdagar, men varje veckoslut åkte han hem till familjen i Umeå.

* * *

Mot alla odds hade vi skapat en folkrörelse som kritiserade EU:s centralstyre och brist på demokrati. Det blev roliga år, trots att det hade varit tungt att förlora folkomröstningen om EU. Jag hade arbetat tätt ihop med andra: partilösa, centerpartister, miljöpartister och socialdemokrater. Vi hade på allvar lyckats utmana hela den ekonomiska och politiska makteliten. Just därför var det så trist att förlora. Dagen efter omröstningen var jag på Arlanda och skulle resa tillbaka till Umeå och jobbet på Volvo lastvagnar. En man kom fram till mig, han grät och sa att folk hade sålt ut Sverige till byråkraterna i Bryssel.

Jag hade rest runt i hela landet och talat och debatterat. Gudrun Schyman var en av nej-sidans främsta företrädare. Vänsterpartiet syntes och vann sympatier. Vid Sveriges första val till EU-parlamentet 1995 var runt hälften av de valda EU-kritiker. Vänsterpartiet fick nästan 13 procent av rösterna, det bästa valresultat partiet gjort fram till dess i ett nationellt val, och jag stod överst på listan.

Gudrun Schyman var ny ordförande för partiet och med henne i spetsen gick det allt bättre. Inför valet 1994 låg partiet risigt till, men vi gjorde ett ryck i slutet av valrörelsen, mycket tack vare Gudrun och en och annan stödröst från socialdemokrater. Bildregeringen kunde ersättas av en socialdemokratisk regering. Den ekonomiska krisen var djup, arbetslösheten steg och statsfinanserna var dåliga. Bildregeringen hade förstärkt nedgången genom ett huvudlöst försvar av Sveriges fasta kronkurs.

Socialdemokraterna och Göran Persson inledde mandatperioden med ett nära samarbete med Vänsterpartiet. Sedan dumpade de oss och började arbeta med Centerpartiet, med mycket hårda nedskärningar

i skola och äldreomsorg som följd. Socialdemokraternas väljare var besvikna och började säga att de skulle rösta på Vänsterpartiet när opinionsinstituten ringde upp.

Feminismen var inte Gudruns stora fråga från början. Inför partikongressen 1996 satt jag i programkommissionen som skulle föreslå ett nytt partiprogram, jag föredrog förslaget på kongressen. Vi tyckte att feminismen skulle stärkas kraftigt i programmet. Kvinnors underordning i makt och pengar skulle bli en av partiets huvudfrågor. Kvinnoförtrycket var lika viktigt som klassfrågorna, det var en egen maktstruktur som genomsyrade hela vårt samhälle. Så tyckte jag och de flesta i programkommissionen. Men Gudrun var till en början skeptisk. Jag var en av dem som fick övertyga henne om att det var rätt väg att gå för partiet.

Gudruns stjärna bara steg, trots envisa rykten om hennes alkoholproblem. Hon hade ett tilltal som berörde folk. Jag trivdes med Gudrun och hennes ordförandeskap. Det var fantastiskt att ha politiska möten med henne de här åren, hon var som en rockstjärna. Andra partier såg med avund på hur unga människor samlades runt Gudrun och Vänsterpartiet. Utåt syntes inte hennes ointresse för partiets interna arbete, brist på respekt för kongressbeslut eller ovilja att lyfta fram andra kvinnor.

Inför valet 1998 var besvikelsen över Socialdemokraternas högersväng, EU-kritiken, feminismen och Gudruns personliga popularitet den perfekta stormen. Nu behövdes inga stödröster. Vänsterpartiet fick nästan 12 procent av rösterna efter en valrörelse som kändes oerhört enkel och behaglig. Jag minns valvakan i Umeå, vi fick nästan 15 procent i länet och två mandat i riksdagen. Tillsammans med Lennart Gustafsson som då blev invald i riksdagen kuskade jag runt i länet och byggde upp partiförening efter partiförening. Vi reste många mil mellan fjäll och skogar och värvade nya medlemmar. Vi lade grunden till att Västerbotten blev en av partiets starkaste valkretsar.

Men partiet var inget 12-procentsparti vare sig mentalt eller organisatoriskt. På många håll fanns för få aktiva medlemmar för att fylla alla nya kommunala uppdrag. Det blev inte mycket kraft över till annat än det parlamentariska. Organisationen byggdes inte ut, medlemmarna

var för få. I partiledningen ville ingen att partiet skulle ingå i regeringen efter valet. Det verkar inte heller ha funnits några förberedelser för det. En sådan diskussion hade varit självklar idag med motsvarande valresultat och rödgrön majoritet. Men Vänsterpartiet var inte där än.

Jag fortsatte mitt arbete i EU-parlamentet, fortsatte att resa och tala runt om i Sverige. Jag jobbade allt mer med sakfrågor som klimatet, kemikalier, gruvavfall och EU:s vattendirektiv. Satt i långa tekniskt komplicerade lagstiftningsförhandlingar med ministerrådet. Vi började se att nästa stora EU-strid var på väg. Den om EMU, EU:s valutaunion. Vi började förbereda oss. I valet till EU-parlamentet 1999 fick Vänsterpartiet nästan 16 procent av rösterna med mig som toppkandidat. Det gick bra nu, men runt hörnet fanns bekymren.

* * *

Han brann för uppdraget i EU-parlamentet. Det kändes viktigt och han jobbade hårt. Men det började gå rykten om att han var svår att arbeta med. Jonas ansågs ha för lite förståelse för familjeliv och kunde ringa nästan när som helst. Han sades vara en krävande och besvärlig chef som hade samarbetssvårigheter. Han uppfattades som en solospelare som struntade i vad andra tyckte. Meningarna var delade, alla i Vänsterpartiet gillade inte Jonas Sjöstedt.

De tidiga åren på 2000-talet var tunga privat. Hans äktenskap hade spruckit och hans pappa gick bort i cancer. Han var olycklig och sprang av sig tankarna i joggingspåret. När allt annat skavde betydde det mycket att ha dottern Karin. Relationen till Karin är nära och tät.

Det var en orolig tid i det parti som Jonas valt att tillhöra. Inbördeskrig rasade när missnöjet ökade med Gudrun Schymans ordförandeskap och gamla motsättningar bubblade upp till ytan. Partiet hade splittrats i traditionalister och förnyare och partistyrelsen var uppdelad i falanger. Traditionalisterna ansåg att de själva stod längre till vänster, medan förnyarna ansågs stå mer till höger i partiet. Lars Ohly tillhörde traditionalisterna, han hade varit emot namnbytet och kallade sig för kommunist. Jonas tog aldrig tydlig ställning för någon sida men brukade räknas in bland förnyarna. Partiledaren Gudrun

Schyman syntes ofta i medierna, både i med- och motgång, men hon kritiserades internt för att inte ägna tillräcklig tid åt arbetet inom det krisande partiet.

Samtidigt skakades ledarskapet av andra skäl. Gudrun Schymans alkoholism levde partiet med och det hade inte påverkat opinions-siffrorna. Men en vänsterledare som fuskade med skatten var svårare för partiet att acceptera. I början av 2003 kom det fram att Gudrun Schyman hade gjort avdrag i sin deklaration för kostnader som hon inte själv betalat. På en presskonferens i slutet av januari meddelade hon sin avgång. Det ledde till hårda motsättningar inom partiet.

När Gudrun Schyman avgick som partiledare skulle normalt sett vice partiledaren Johan Lönnroth, som stod bakom det kontroversiella Vägval Vänster, ha gått in i rollen. Vägval Vänster bestod av vänsterpartister som kallade sig förnyare. Gruppen ansåg sig stå mellan socialdemokratin och Vänsterpartiet. Deras kritiker inom Vänsterpartiet kallade dem högervridna och anklagade dem för att konspirera mot demokratiskt fattade beslut. Jonas Sjöstedt låg nära Vägval Vänster politiskt och undertecknade det första uppropet från förnyarna, men ville inte gå med i gruppen. Han tyckte om de gröna inslagen och uppgörelsen med kommunistbegreppet, men ogillade de tankar på ett nytt parti som fanns hos några i föreningen.

Men Johan Lönnroth hade av familjeskäl tillfälligt tagit ett steg tillbaka från politiken. Partiet stod utan ordförande och helt oförberett på den nya situationen. Under övergångstiden fick partisekreteraren Pernilla Zethraeus ta på sig även ordförandens uppgifter.

Partiet stod inte bara utan ordförande. Det blev även allt tydligare att Vänsterpartiet tappat väljarstöd efter Schymans skatteaffärer. I början på februari 2003 visade en mätning från opinionsinstitutet Demoskop att partiets siffror sjönk från 9,2 till 7,5 procent på bara två månader. Valresultatet från 1998 på 12 procent var långt borta.

Partistyrelsen skulle utse vikarierande partiledare och vice partiledare. Formellt beslut om ny partiordförande kunde tas först på kongressen året därpå. I pressen beskrevs EU-parlamentarikern Jonas Sjöstedt och riksdagsledamoten Ingrid Burman som favoriter. Tio av partiets trettio riksdagsledamöter uttalade sitt stöd för dem i ett upprop. Där

skrev de bland annat: ”Dessa två har ett stort stöd i partiet och skapar samling istället för splittring.”

Partistyrelsen, där Sjöstedt själv ingick, skulle nominera kandidater och utse en valkommitté som skulle ta fram förslaget. Inför mötet ringde Pernilla Zethraeus runt och sonderade. Hon talade även med Jonas, hon såg honom som den starkaste kandidaten. Pernilla hade intrycket att han hade ett betydande stöd. Det blev jämnt mellan Burman och Sjöstedt som låg i topp, de fick klart flest nomineringar. Bägge sa sig vara beredda att ställa upp, men båda ville helst vara vice ordförande med den andra som ordförande. Det var två personer som dessutom kunde samarbeta med varandra. Men det fanns olika åsikter i partiet. Valkommittén var oenig, de var två mot en när de bestämde sig för att inte ens försöka finna en lösning där Sjöstedt ingick. I ett samtal med Pernilla Zethraeus hade Lars Ohly ställt ultimatum: han skulle lämna det verkställande utskottet, VU, om Sjöstedt valdes. Även andra röster höjdes mot Jonas i en ny tillfällig partiledning. Pernilla ringde upp Jonas igen. Hon sa att han nog ”tyvärr var rökt”.

Jonas kände sig lurad. Först utlockad, sedan rökt. Nu spekulerades det för fullt i om han skulle ingå i den nya tillfälliga partiledningen. Men han skulle aldrig bli föreslagen.

Gamla konflikter fanns kvar. Jonas Sjöstedt och Lars Ohly hade stått på var sin sida i striden om partiets namnbyte. De skilde sig också mycket åt som politiker. Sjöstedt var populär bland partimedlemmar ute i landet, Ohly hade ett brett kontaktnät bland inflytelserika personer inom partiet.

Pressen stod utanför partiets lokaler på Kungsgatan 84 i Stockholm. På partistyrelsemötet skulle ledarskapsstriden avgöras. De mörkröda gallergrindarna ledde in till en innergård som andades sent 1800-tal. En välanvänd stentrappa ringlade sig upp till mötesrummet.

Reportrarna trängdes, det var tumultartat. ”Då blev det för och emot, allt delade upp sig”, sa Jonas många år senare. Ekot intervjuade honom på väg in till mötet och stämningen var upptrissad. Det blev ett konfliktfyllt möte som slutade med att Ulla Hoffmann, som haft en nominering, blev tillförordnad partiledare med Ingrid Burman som vice partiledare.

Klockan fyra på fredagseftermiddagen den 7 februari 2003 presenterades de nya namnen på en presskonferens direkt efter partistyrelsens möte. Partisekreterare Pernilla Zethraeus sa att beslutet togs efter ”några timmars konstruktiv debatt”.

Paret Hoffmann och Burman introducerades för pressen. Aftonbladets Lena Melin skrev i en analys att Hoffmann stod till vänster i partiet medan Burman stod till höger. Själva sa de nyutnämnda att de ”båda stod för vänstervärderingar, det gör alla i Vänsterpartiet”.

Hoffmann var den oväntade kandidaten som lyfts fram när sidorna inte kunde enas. Men det var också en seger för den traditionella falangen i partiet.

Jonas Sjöstedt åkte därifrån. Han lämnade Stockholm och for upp till Umeå. Allt kändes hysteriskt. Den närmaste veckan hade han mobilen avstängd. När han väl satte på telefonen hade han 34 meddelanden från journalister på mobilsvaret. Expressen ringde på dörren. Det var vinter och han var ute och åkte skidor, och när han kom hem stod de där. Expressen skrev: ”Efter partistyrelsemötet i fredags eftermiddag gick Jonas Sjöstedt under jorden och gav inga kommentarer. Expressen hittade honom igår kväll – hemma hos familjen i Umeå. Han har behövt vara i fred och fundera.”

Tidningen skrev att Jonas Sjöstedt trots stort stöd ändå inte blev en av de vikarier som skulle ersätta Gudrun Schyman, på grund av en intern maktkamp. ”Bakom stängda dörrar kallades Jonas Sjöstedt för en dålig ledare, en högeravvikare och dålig feminist.”

Enligt uppgifter till Expressen var det minst tio personer som trädde fram under fredagens stormiga möte och vädjade om att ge Jonas Sjöstedt en plats i partiledningen. Fyra ledamöter i partistyrelsen ska ha vägrat delta i beslutet att ge rodret till Ulla Hoffmann. Tidningen hade också pratat med besvikna Vänsterpartister. ”Jag tyckte att vi skulle ha Jonas Sjöstedt. Bland dem jag pratar med är det många som håller med. Han är oerhört populär och en av partiets bästa representanter”, sa Jerry Hansson, ordförande för vänsterpartisterna i Jönköpings kommun.

Jonas Sjöstedt blev aldrig formellt föreslagen, men för många var det uppenbart att han hade varit beredd att gå in som vikarierande partiledare. Istället blev han svept åt sidan.

* * *

Jag kände mig förtalad och utmanövrerad. Jag visste inte vem jag kunde lita på. Jag backade helt. Jag meddelade att jag inte tänkte kandidera till ordförande på den kommande kongressen, jag ville inte vara kvar i partistyrelsen. Det skulle dröja många år innan jag ens satte min fot på partihögkvarteret på Kungsgatan igen.

Det tog lång tid innan jag fick reda på vad som egentligen hade hänt, först flera år senare berättade Pernilla Zethraeus för mig hur det hade gått till.

* * *

Till Dagens Nyheter sa Jonas att han aldrig kommer att bli partiledare. Han hänvisade till familjeskäl när tidningen frågade. ”Det har faktiskt aldrig varit min avsikt att kandidera som partiledare. Problemet är att när man säger nej tror folk att man egentligen vill i alla fall. Men partiledare blir jag aldrig.” Året därefter valdes Lars Ohly till partiledare. Camilla Sköld Jansson, en av Jonas hårdaste kritiker, kom in i den nya partiledningen och blev senare partiets vice ordförande. Traditionalisterna hade vunnit.

Jonas satt kvar i EU-parlamentet ytterligare några år. Samma höst skulle Sverige folkomrösta om EMU och kampanjen var i full gång. Jonas Sjöstedt blev frontfigur för Vänsterpartiet och nej-sidan i EMU-omröstningen. Det var han som syntes. Jonas fick mycket medieutrymme, var med i tv:s debatter och turnerade runt.

Folk såg honom som vänsterpartist men han hade knappt någon kontakt med partiets ledning, utöver en konflikt om vilken strategi partiet skulle ha inför folkomröstningen. Han tyckte att partiet behövde bygga en bredare allians än i omröstningen om EU-medlemskapet, en kampanj som också omfattade borgerliga grupper.

På basplanet gjorde Vänsterpartiet och Ung Vänster en kampanj med ett enormt fotarbete, tog massor med debatter och skrev många insändare. I den kampanjen var Jonas stjärnan. Trots en enorm övervikt i pengar och stöd av politiker och näringsliv för ja-sidan, så vann

nej-sidan klart. Vinsten var en revansch efter förlusten i omröstningen om EU-medlemskapet, men också en personlig upprättelse för Jonas gentemot dem i partiet som manövrerat bort honom bara några månader tidigare.

Han kände sig som en underdog på fler sätt. De stora partierna arbetade för EMU-medlemskap. Socialdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna stödde ja-sidan i folkomröstningen, medan Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet anslöt sig till nej-sidan. Men det var ingen enkel fråga för partierna. Socialdemokraterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet var splittrade.

Under valnatten den 14 september 2003 var han på plats i SVT:s valstudio i Stockholm. När den första valprognosen kom blev det väldigt tyst. Han var en av mycket få i den fullsatta tv-studion som blev glad över utfallet. Sveriges politiska elit var chockad. När statsminister Göran Persson kom in i studion gick han fram och gratulerade Jonas Sjöstedt.

Fortfarande många år senare minns han sitt ögonblick av triumf. Det var när den stora valundersökningen kom. Där hade väljarna fått frågan om vem som hade betytt mest för att de röstat ja eller nej. På ja-sidan toppade Anna Lindh, som hade blivit mördad bara några dagar tidigare. På nej-sidan var det Jonas. Han hade varit med och vunnit folkomröstningen och läste valundersökningen som ett kvitto på sitt arbete, och en revansch. Efter det lämnade han sina uppdrag.

Vid partiets kongress i Göteborg 2006 avtackades Jonas Sjöstedt. I början av januari träffades 224 ombud från hela Sverige under stor mediebevakning. Det var en konfliktfylld kongress, traditionalisterna var trötta på förnyarnas ständiga kritik. ”Stick och brinn”, sa ombudet Sverre Launy till kritikerna från talarstolen, vilket medierna citerade flitigt. Lars Ohly omvaldes för ytterligare två år som partiledare, efter en sluten omröstning. Ohly saknade motkandidat men genom att begära sluten omröstning ville hans kritiker visa att partiet inte stod helt enigt bakom honom.

Men det var ett annat tillfälle från kongressen som etsade sig fast hos Jonas. Det var när han stod uppe på scenen och blev avtackad av Lars Ohly som om han lämnade politiken för alltid. Bredvid scenen stod

Camilla Sköld Jansson, som han tidigare varit så oenig med, beredd att gå upp och tala. Då ställde sig kongressombuden upp och gav honom en lång applåd. Det var som om det aldrig tog slut. Camilla fick stå kvar bredvid scenen och vänta. Det var Jonas partikamrater där i publiken, och han tänkte att den dagen han kom tillbaka skulle de finnas kvar.

Konflikterna och nederlaget gjorde ont. Men det förändrade också hans liv på ett sätt som han inte skulle vilja göra ogjort. Det ledde till ett lugnare liv med tid för eftertanke, till att han fick en bättre kontakt med sin dotter Karin, och till att han fick en ny familj.

Första gången Jonas såg Ann Måwe var hon fjorton år. De var båda aktiva i elevrörelsen. Han var tjugo år gammal och ålderskillnaden kändes gigantisk.

Många år senare möttes de igen på en återträff för elevrörelsen i Hudiksvall. Han mindes den framträdande unga tjejen. Nu var inte ålderskillnaden lika oöverstiglig. Men Ann var just på väg att lämna Sverige. Hon var diplomat och på väg till Jerusalem. Han satt fortfarande i EU-parlamentet. Jonas skaffade sig snabbt en anledning att åka till Jerusalem och hälsa på. Han skulle bevaka rättegången mot PLO-ledaren Marwan Barghouti. Där, i den kaotiska rättegångssalen i Tel Aviv, kände han väldigt starkt att han alltid ville vara med Ann. De satt och pratade länge samma kväll. Snart kom han tillbaka till henne i Jerusalem. Han sa att ”jag fortsätter att åka hit tills du ber mig dra åt helvete”.

Tidigt sa han att han älskade henne, men hennes svar dröjde. En sen kväll körde de bil upp från Jordandalen och Döda havet med arabisk musik i högtalarna, de körde genom natten upp mot Jerusalem och det var ljummet ute trots den sena timman. Då vevade Ann ner bilfönstret och skrek ut de tre orden han längtat efter att höra. Inom ett år var de förlovade.

De förlovade sig i Gaza City och gifte sig i Backens kyrka, Umeås äldsta. I den medeltida byggnaden med brant tak spelade vänner musik av Beatles och Sting och de lovade varandra evig kärlek. Det var början på juli 2005. Jonas Sjöstedts ljusa lugg letade sig ner över pannan. Den långa kavajen saknade slag och pryddes av en rosa ros i samma toner som Ann hade i den traditionella brudbuketten. Anns hår var delvis uppsatt och de blonda lockarna hängde ner över hennes rygg. Brudklänningen var klassiskt vit och bakom henne gick en brudnåbb, Karin, klädd i ljusblå klänning och bar upp det vita släpet.

I oktober 2005 publicerade Aftonbladet en bild av paret när de lämnade kyrkan och fick en intervju med Jonas Sjöstedt. Artikeln inleds: ”I tio år har Jonas Sjöstedt, 40, varit parlamentariker i EU. Han är idag en av Sveriges mest populära politiker. Men kärleken till Ann Måwe, 34, förändrar nu allt.”

”Hur länge har ni haft det här distansförhållandet?” frågade reportern Petter Ovander. ”Sedan vi träffades för snart tre år sedan”, svarade Jonas. ”Då var hon vicekonsul i Jerusalem. I två och ett halvt år pendlade jag mellan Umeå, Bryssel, Strasbourg och Jerusalem. Det blev för mycket, slet för mycket.”

När Ann fick jobb på Sveriges FN-representation i New York flyttade Jonas och Karin med. Familjen lämnade Manhattan efter ett år för att bo i Brooklyn Heights, en av Brooklyns äldsta och finaste delar. På andra sidan vattnet syntes nedre Manhattans skyline. Jonas ägnade dagarna åt att vandra runt i New York, så småningom med tvillingvagnen.

För det var där i USA som parets tvillingar föddes. Jonas och Ann var båda hemma med dem från start, när tvillingarna var sex månader gamla återgick hon till arbetet. Han hängde med barnen i lekparken och pratade med grannbarnens västindiska nannies.

Många författare har sökt sig till just det området. Truman Capote skrev *Med kallt blod* och *Frukost på Tiffany's* i sin lägenhet på Willow Street. Norman Mailer, Arthur Miller och W. H. Auden bodde här. Henry Miller hade bott i trappuppgången bredvid Sjöstedts på Remsen Street. Guidade turer som berättade om stadsdelens författare brukade stanna i hörnet där de bodde, och i den lyhörda lägenheten kunde de höra guiden tala. Jonas började skriva. Dels på en intervjubok om två partiveteraners liv, dels en deckartrilogi i Europaparlamentsmiljö. Under fyra år var han bosatt i USA. Där skrev han och tog hand om barnen medan frun jobbade.

* * *

Jag trivdes bra i USA. Efter elva hektiska år i EU-parlamentet kände jag mig färdig med korridorer och mötesrum i Bryssel och Strasbourg. Jag

hade jobbat hårt, rest enormt mycket på möten runt om i Sverige och kände partimedlemmar över hela landet. Jag hade skött uppdraget i EU och fokuserat på miljöfrågorna. När Sverige ändå hade gått med i EU var det lika bra att ägna kraften åt ett område där jag kunde göra nytta.

Samtidigt hade folkomröstningen om euron och EMU varit en höjdpunkt för mitt arbete med EU-frågorna. Än idag känner jag glädje över den kampanjen, det var en demokratisk och folklig triumf över en maktelit som inte kunde köpa sig ja-segern trots alla pengar. Det var en viktig seger som gjorde det möjligt för Sverige att ha en egen ekonomisk politik med lägre arbetslöshet och bättre välfärd. Efter det började jag känna att det var dags att gå vidare. Jag hade träffat Ann, jag ville leva med henne och att vi skulle skapa en familj tillsammans.

Det var en stor omställning. Jag gick från ett hektiskt upptaget liv med ständiga resor till det lilla livet med små barn, jag handlade mat i kvarteret och umgicks med amerikanska vänner. Det var skönt att inte vara igenkänd. När jag var ledig gick jag med nya vänner på musikklubbar och lyssnade på americana och bluegrass, drack öl och bourbon.

Visst följde jag den svenska politiken på håll. Jag gillade inte den utveckling partiet var inne i. De ständiga interna striderna fortsatte och Lars Ohly kallade sig kommunist, ett begrepp som jag hade hoppats att partiet lagt bakom sig. Det var bättre att lämna den världen än att vara någon som var kvar och alltid var missnöjd och tyckte tvärtom. Jag behövde tid att tänka.

Jag gick med i det lilla amerikanska socialistpartiet och ägnade mig åt politiskt gräsrotsarbete i New York. Det var kul, jag fick nya vänner. Jag satt på första parkett med utsikt över finansmarknadens skyskrapor på Manhattan när Lehman Brothers gick i konkurs och den stora finanskraschen kom 2008. Bankerna räddades med astronomiska summor, vanligt folk i USA fick betala. De förlorade jobbet och fick gå från sina hem. På tv intervjuades utblottade amerikaner som förlorade allt över en natt. Bankernas ägare fick hjälp från samhället. Kapitalismens järnhårda logik om att i finansvärlden är vinsterna privata men förlusterna offentliga kickade in.

Jag skrev inte bara böcker, jag skrev om USA och annan politik för vänstertidningen Flamman och för vänstermedier i Norge och Finland.

Aron Etzler hade värvat mig som skribent till Flamman. På ytan kanske vi sågs som politiska motpolar i partiet, han tillhörde de unga radikala, jag sågs som en av förnyarna som förlorat maktkampen om partiets färdriktning. Men Aron var redan på den tiden någon som tänkte större. Han var en del av en väldigt stark Ung Vänster-generation som kritiserade Vänsterpartiets brist på visioner, undfallenhet mot Göran Perssons socialdemokratiska regering och fixering vid parlamentarism. De unga var mer intresserade av sociala rörelser och den nya vänstern som växte fram med kritiken av globaliseringens effekter. Uppgörelsen med det gamla systemet i öst var inte deras, den var de för unga för. De var mer ideologiska och ville bygga en starkare organisation. Men partiledningen under Schymans tid ogillade kritiken, de ville inte bli utmanade. De såg på de kritiska i Ung Vänster med misstänksamhet och hade försökt hålla dem borta från inflytande – ett stort misstag.

Aron hade sökt upp mig på den bråkiga partikongressen i Göteborg 2006. Han intervjuade mig och jag avfärdade tankarna på ett nytt vänsterparti, som det då fanns spekulationer om och planer på. Jag lovade honom texter och en bildbyline på mig själv i cowboyhatt. Det blev inget med den bylinen, men texter fick han. Han kom över till New York och vi gick på mitt argentinska favoritställe i Queens. Vi talade om Vänsterpartiets utmaningar, vi såg samma problem. Vi höll kontakten.

I USA började jag ana den vänstervåg som senare blev så kraftig. Vid den tiden var det nog ingen utanför USA som riktigt såg det komma. Jag intervjuade den då okände kongressledamoten Bernie Sanders och åkte upp till ett av hans valmöten i Burlington, Vermont, i hans kampanj för att bli invald i senaten. När Obama vann presidentvalet 2008 satt jag i SVT:s studio i Washington DC och kommenterade. Men kanske hade jag börjat bli bortglömd i Sverige då, SVT:s nyhetsankare kallade mig Urban Ahlin i direktsändning.

Jag levde ett bra liv och fick ett lite mer rimligt perspektiv på vad som skedde i mitt parti. I grunden kände jag gemenskap med partiets medlemmar. Jag skrev en bok om partiveteranerna Bengt och Greta Segerson, som arbetat politiskt på basplanet i hela sitt liv. Bengt hade varit frivillig i spanska inbördeskriget och suttit i ett av de fångläger där

svenska värnpliktiga med vänstersympatier internerades under andra världskriget. Greta hade riskerat sitt liv som hemlig kurir åt motståndsrörelsen i nazismens Tyskland. Jag grävde i gamla riksdagsprotokoll och skrev en essä om planerna på att förbjuda Sveriges kommunistiska parti, SKP, under samma tidsperiod. Med lite distans var inte mina egna bekymmer så stora.

Politiken har alltid lockat mig tillbaka. Det har varit vad jag brinner för, det mest meningsfulla. Jag hade flyttat upp till Umeå för att sluta med politiken och satsa på familjen, men hamnade efter några år i EU-parlamentet. Jag hade slutat igen, lämnat EU-parlamentet och flyttat till USA. Nu saknade jag Sverige och Västerbotten. Jag saknade min familj och mina svenska vänner. Jag saknade politiken och partivännerna.

Det var inte bara jag som hade övervintrat i partiet i väntan på att kunna göra något bättre. Jag pratade med partikamrater hemma i Umeå. Skulle jag komma tillbaka, undrade de, kunde jag tänka mig att ställa upp i riksdagsvalet 2010?

Jag ville att mina tvillingar Greta och Tor skulle tillbringa sin barndom i Sverige, gå i vanliga skolor, träffa släkten och lära sig att Västerbotten och Västergötland är hemma. Det politiska läget såg dessutom ut att kunna ändras. Det fanns en bra möjlighet att besegra Reinfeldts högerregering och få en rödgrön regering i valet 2010, kanske med Vänsterpartiet i regeringen för första gången.

I Vänsterpartiet pågick en stabilisering och försiktig omprövning mot en mer pragmatisk hållning. De senaste åren hade inte gått så bra, folk var trötta på bråk och ville se framåt. Det gav också möjligheter. Den nya unga generationen började ta plats i partiet, de valdes in på olika uppdrag och många av dem visade sig vara såväl goda organisatörer som drivande och kompetenta politiker i kommuner och i riksdagen.

Lars Ohly och jag var aldrig några nära vänner, och vi kommer sannolikt aldrig att bli det. Han har definitivt gjort sina misstag. Men jag tycker att hans eftermäle är för ensidigt negativt och att de positiva sidorna glöms bort. Han var en skicklig partisekreterare i en svår tid. Han var en god talare. Han blev partiordförande i ett mycket besvärligt läge, i ett parti på tillbakagång med stora interna konflikter. Med en

framgångsrik företrädare, Gudrun Schyman, som var svår att mäta sig med och som tog sitt riksdagsmandat och startade ett nytt konkurrerande parti. Det var nästan som en partisprängning när hon lämnade partiet och drog med sig en del medlemmar. Ohlys roll blev att samla partiet, lugna ner stämningen och släppa in nya krafter. Det skedde också. Birger Schlaug beskrev det insiktsfullt på sin blogg: ”Lars Ohlys uppdrag blev att ena partiet, hålla ihop det som fanns kvar. En i det läget, som jag såg det, nästan hopplös uppgift. Han lyckades. Han var uppenbarligen rätt person för V i det läget man befann sig.”

Men det var inte bara jag som ansåg att det behövdes något nytt för att lyfta oss i vårt nya läge.

Det var dags att åka hem.